

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Myllymaa, T., Säilä, T., Nieminen, M. & Ranta, L. (2021) Miksi sote-alan ammattilaisen jatkuva koulutus ei toteudu? Jatkuvan koulutuksen esterataa. SOTETIE-blogi, 23.4.2021.

URL: <https://blogi.savonia.fi/sotetie/2021/04/23/miksi-sote-alan-ammattilaisen-jatkuva-koulutus-ei-toteudu-jatkuvan-koulutuksen-esterataa/>

Miksi sote-alan ammattilaisen jatkuva koulutus ei toteudu? Jatkuvan koulutuksen esterataa

Mahdollistako?

Jatkuva oppiminen tulisi mahdollistua kaikille. Suhtautumisemme jatkuvaan oppimiseen ja sen mahdollisuuksiin ja esteisiin vaihtelee lähes rajattomien mahdollisuuksien mielikuvasta aina moninaisten esteiden näkemiseen eri tasoilla. Joku voi sanoa, että kyse on vain omista asenteista. Kun kysytään asiaa eri tahoilta, saadaan esiin konkreettisia esteitä. Jos nämä nähdään, voidaan löytää myös vastauksia. Kaikki ratkaisut eivät ole kalliita, jotkut voivat jopa tuoda säästöjä. Toisiin taas pitää löytää maksaja, jotta asiat etenisivät suotuisaan suuntaan niin yksilön, oppivien organisaatioiden kuin asiakkaiden näkökulmasta. Työtä kannattaa tehdä esteiden voittamiseksi.

Esteitä opiskelulle rakentavat eri tahot. Opiskelijakyselyn vastaajat esittivät odotuksia sekä työnantajille, oppilaitoksille että myös opiskelijoille, jotta lähtökohdat opiskelulle olisivat mahdollisimman suotuisat (Isosaari, Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2020a).

Valtakunnallista työtä esteiden voittamiseksi – Digi ratkaisuksi?

Toimintaympäristön muutos asettaa paineita. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2021) jatkuvan koulutuksen hankkeen mukaan Suomessa saattaa olla jopa vajaa puoli miljoonaa sellaista henkilöä, jotka tarvitsevat uudelleen koulutusta tai laajaa täydennyskoulusta. Nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu seuraavasti: ”korkeakoulujärjestelmää kehitetään oppijan ja jatkuvan oppimisen alustaksi. Eri statuksella toimivat oppijat – tutkinto-opiskelijat, elinikäiset oppijat ja opiskelupaikkaa vaille olevat – voisivat opiskella joustavasti opintoja kaikkien Suomen korkeakoulujen tarjonnasta organisaatorajoista ja maantieteellisistä rajoituksista riippumatta.” (Digivisio 2030, 2020.)

Nykyaikaisessa opiskelussa digituen tarve on yksi merkittävä osatekijä aikaresurssin ja heterogeenisen oppijaryhmän lisäksi. Itseopiskelumateriaali omaan tahtiin suoritettavana tasaa hieman aloitusta, mutta ei silti yksinään aina riitä. Digitaalisten palveluympäristöjen kehittämiseksi on laadittu Unifin ja Arenen toimesta yhteinen digivisio, jonka merkittävyyttä on koronapandemia entisestään korostanut. Yhteinen digivisio on vastaus hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamiseen korkeakoulujärjestelmän kehittämisestä oppijan ja jatkuvan oppimisen alustaksi. Ajasta ja paikasta riippumaton koulutuspolku opiskelijalle statuksesta riippumatta mahdollistuu digitaalisuuden myötä. Avoimuus kaikille on myös olennainen arvo opiskelualustojen kehittämisessä. Alustamainen toimintatapa edellyttää yhtenäisesti koordinoitua, yhteisen palvelukokonaisuuden kehittämistä. Jaettu tieto on toimintamallin pohjana. Korkeakoulujen jatkuvan koulutuksen ja -oppimisen digitaalisten ympäristöjen kehittämisen tavoitteen nähdään kansallisten oppimisen tietovarantojen avaaminen yhteiskunnan ja yksilön käyttöön siten, että korkeakoulujen toimintatavat uudistuvat ja pedagogiikan kehittäminen mahdollistuu. (Digivisio 2030, 2020.)

Erilaiset oppijat – erilaiset esteet

Jatkuvan oppimisen hyödyntäminen tulee lisääntymään jatkossa ja sen vuoksi oppijoiden erityispiirteisiin tulee opintojen toteutuksissa kiinnittää huomiota (Säilä, Ranta, Myllymaa & Nieminen 2021). Jatkuvassa oppimisessa opiskelijoiden erilaisten lähtökohtien tunnistaminen korostuu (Säilä, Myllymaa, Nieminen & Ranta 2021) ja lyhyissä opettajakontakteissa näiden erityistarpeiden tunnistaminen saattaa jäädä puutteelliseksi (jos toteutuu ollenkaan). Työelämän kiireet ja pitkä aika edellisistä opinnoista lisäävät vaatimusta opintojen tukemiselle. Joskus myös opiskelijoiden käsitykset tai odotukset saattavat olla epärealistisia. Opiskelujen vaativuus saattaa yllättää ja alkuinnostuksen jälkeen valmiudet työn tekemiseen opintojen eteen lopahtaa. Toisaalta myös korkeakoulutasoinen osaaminen ja sen vaatimukset saattavat olla pimenossa opiskelijoilla. (Hietanen ym. 2021.)

Hinta esteenä

Rahoitusmallit ohjaavat korkea-asteella opiskelijalle tulevia kustannuksia ja koulutuskäytäntöjä. Tämä tukee muun muassa Avoimen AMK:n opintoja. Myös verkostomaisesti toteutetut opinnot tuovat kustannussäästöä. (Isosaari, Myllymaa, Puska & Sirkka 2020.) Tästä huolimatta, kun opiskelija vastaa kuluista osin tai kokonaan, täytyy nähdä opiskelijoiden eriarvoisuus koulutuksen hakijoina (Säilä, Myllymaa, Nieminen & Ranta 2021). Osalla on varaa kustantaa kallis koulutus ja osalla saattaa olla hyvinkin niukkaa. Kun joutuu valitsemaan leivän ja koulutuksen välillä, vie leipä usein voiton. Kustannukset ovat koko perheen haaste ja suuri merkitys on puolison antamalla tuella (Isosaari, Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska, 2020a).

Koulutuksen kustannukset ovat iso haaste sekä työnantajille että opiskelijoille itselleen (Säilä, Ranta, Myllymaa & Nieminen 2021). Sirkka, Myllymaa ja Isosaari (2020) päätyvätkin blogiartikkelissaan rohkeaan ehdotukseen: Jatkuva oppiminen on niin merkittävä asia, että rahoituspohjaa on syytä yksinkertaistaa. Miten olisi koulutusveron luonteinen maksu niin yksityisille yrityksille, henkilöille kuin julkiselle sektorille kuten esimerkiksi jo liikenteessä tai jätehuollossa on. Miten JOK:n rahoittaminen voi olla vähemmän merkityksellistä? Erityisen tärkeää rahoitus on työelämän ulkopuolella oleville (Sirkka, Myllymaa, Isosaari & Puska 2020.)

Valintoja on vaikeaa tehdä arviointitiedon pohjalta

Opiskelijat haluavat koulutukseen, joka on tasokasta. Arviointitietoa on huonosti ja menneitä koulutuksia on kuvattu vaihtelevasti. Harvoin koulutukseen liittyvää palautetietoa näkyy hyödynnettävän myöskään markkinoinnissa. Blogiartikkelissa “Jatkuvan koulutuksen sekava maailma” päädytäänkin esittämään käsitteiden selkeyttämistä JOK –opinnoissa tilanteen yksinkertaistamiseksi, tiedotuksen selkeyttämiseksi ja arviointimittarien luonnin helpottamiseksi. (Isosaari, Myllymaa, Puska & Sirkka 2020.) Koska opiskelijat saavat jatkuvan koulutuksen opinnoista paljon omaan kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita (Isosaari, Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2020a) on koulutuksen tason kuvaaminen heidän näkökulmastaan haastavaa. Tässä auttanevat opintoja jo käyneiden kuvaukset opinnoista.

Blogiartikkelissa “Suosituksia jatkuvan oppimisen koulutuksen kehittämiseksi” todetaan muun muassa, että koulutusten arviointiin tulee kehittää systemaattisuutta. Tämä on tärkeää, jotta eri osapuolet pystyvät arvioimaan koulutuksia suhteessa omiin tarpeisiinsa. Jos saadaan yhtenäisiin kriteereihin pohjautuvaa arviointitietoa aikaan, se olisi merkittävää koulutusten vertailtavuudelle muun muassa opiskelijoiden tai heidän työnantajiensa tehdessä valintoja

koulutusten suhteen. (Sirkka, Myllymaa, Isosaari & Puska 2020.) Tiekartassa tämän tulee olla selkeää eikä kovin laajaa.

Todellinen arviointitieto on tarpeen, sillä nykyisessä tilanteessa työelämästä kerättävät koulutukseen liittyvät palautteet ovat vähäisiä. Nykyiseen tilanteeseen on siis haettava vastausta vaikuttavuuteen liittyvän arviointitiedon lisäämisen kautta (Myllymaa, Sirkka & Isosaari 2020). Asiaan on ottanut kantaa myös Sitra (Sitra 2019). Työelämä on kaiken kaikkiaan heikosti mukana koulutusten suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa (Sirkka, Myllymaa & Isosaari 2020). Työpaikoilla myös koetaan osaamisen arviointi puutteelliseksi (Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2021b).

Pussinperien rakentamista

Valtioneuvoston asetuksen (120/2017) mukaan tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetussa laissa (93/2017) tarkoitetut tutkinnot ja oppimäärät sekä muut laajat osaamiskokonaisuudet sijoittuvat tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen tasoille 1–8. Esimerkiksi opiskelija voi hyödyntää EQF7 tasolle sijoittuvaa täydennyskoulutusta myöhemmin osana ylempää korkeakoulututkintoa. Tämä on säädöspohja, mutta käytännössä opettajat hyväksyvät myös EQF6 –tason opintoja osittain tason EQF7 opintoihin harkintansa mukaan. Osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen määrittely tiukasti tuottaa “pussinperiä”, joita opinnoissa ei saisi olla. Opettajille sallittu harkinta lisää opintojen joustoja. Laki antaa vain raamit, mutta se ei tietenkään takaa eroja tasojen välillä. Sirkka, Myllymaa, Isosaari ja Puska (2020) päätyvätkin kysymään blogissaan: Voisivatko ne toimia niin, että erikoistumiskoulutukset (ERKO) olisivat osa ylempää EQF7-tasoa. Voisiko ne suorittaa avoimessa ammattikorkeakoulussa? Tällä olisi merkitystä myös aiemmin mainittujen korkeiden kustannusten tasaajana.

Koulutusjärjestelmältä odotetaan myös muualla tuotetun osaamisen tunnustamista osaksi tutkintoja sekä koulutusasteiden välisten rajojen poistamista esimerkiksi osaamissisältöjen yhdistämisessä (Sitra 2019). Tämä aikaisemman osaamisen tai koulutuksen tunnustaminen osaksi käynnissä olevaa koulutusta tuli esille myös Sotetie-hankkeen järjestämissä työpajoissa (kts. mm. Ranta & Kantola 2020a). Myös opintotarjonnan riittämättömyys vaikuttaa pussinperien syntyyn.

Opiskelun toteutusten joustamattomuus

Koulutuksen joustamattomuutta on SOTETIE-hankkeen aikana nostettu esiin eri yhteyksissä. Verkkokoulutus on tässä esitetty ratkaisuna. Oppijoiden tulisi voida sopeuttaa koulutus erilaisiin tilanteisiin elämässään ja työolosuhteisiinsa (Sanerma & Pelkonen 2021).

JAMK ja Savonia toteuttivat kyselyn, joka suunnattiin avoimen amk:n yksittäisiä opintojaksoja suorittaville ja korkeakouludiplomikoulutuksissa, Savonian satelliittiryhmissä sekä laajoissa täydennyskoulutuksissa opiskeleville (n=192). Vastausten perusteella koottiin verkko-opetuksen kehityskohteita, joita ovat prosessien ja lyhytkestoisen koulutuksen käytäntöjen kehittäminen, oppimisen muotoilun ja opetuksen kehittäminen, oppimista tukevien ohjeistusten kehittäminen ja oppimisympäristöjen rakenteiden selkiyttäminen ja yhtenäistäminen. (Hietanen ym. 2021.)

Opiskelijat odottavat oppilaitosten panostavan verkkoalustoihin ja materiaaleihin. He odottavat myös isompien kokonaisuuksien jakamista pienempiin osiin niin, että niistä voisi itse muodostaa omia tarpeita vastaavia ja omaan aikatauluun sopivia kokonaisuuksia. He odottavat myös tarjonnan tasapuolisuutta. Tämän vahvistavat pitkissä (vuosi ja yli) koulutuksesta vastaavat opettajat (Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2021a). Näin opiskelijat voivat valita ajan ja paikan sekä oman työtahtinsa muun elämän ohella.

Opiskelijat odottavat yksilöllisyyden huomioimista (Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2021a) Tämä yksilöllisten mahdollisuuksien näkeminen voisi olla mainintana opintopolussa niin, että voisi valita itsenäisemmän tavan. Luonnollisesti ulkoapäin ohjatumpi tapa sopii toisille niin, että tietää tarkkaan mitä tuleman pitää.

Osallistamisen haaste

Opintojen esteenä voidaan nähdä myös se, että opiskelijat eivät ole mukana koulutusten suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ennen koulutusta ja koulutusten aikana. Korkeakouluissa tämän tiedostavat ainakin opettajat. Jatkuvan oppimisen opintojen vastuopettajien haastattelussa opiskelijat nähtiin resurssina, jota voisi enemmän käyttää opintojen suunnittelussa. (Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2021a.)

Haasteena on myös työyhteisöjen osallistaminen. Toisilla työpaikoilla opiskelu hyödynnetään, toisilla ei. Myös erilaisia kielteisiä tunteita opiskelijoista osa kokee työyhteisön ja esimiesten taholta. Onnellinen tilanne olisi, jos uusi opittu eläisi yhteisössä kaikkien hyödyksi niin, että muutkin työntekijät olisivat osallisina prosessissa. Haasteena työyhteisöissä saattaa olla myös se, ettei kehittämislle ja osaamisen kehittämislle saada aikaa työntekijänä. Erikoistumiskoulutuksen opiskelijat, opettajat ja työelämä heille järjestetyssä pajoissa ideoivatkin ajan antamista ja arvostusta kehittämislle. Parhaimmillaan koulutuksen tuoma osaaminen näkyisi työnkuvan muutoksena ja palkkauksessa. (Ranta & Kantola 2020b.)

Koulutuksen jakautuminen etä- ja lähiopetukseen jakaa opiskelijoiden mielipiteitä. Opiskelijakyselyn vastaajat kokivat myös, etteivät pääse riittävästi vaikuttamaan omiin opintoihinsa. (Isosaari, Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2020a.)

Tiedotuksen haaste

Aina koulutuksen sisältö ei vastaa koulutukseen hakeutujan odotuksia. Koulutuksesta etukäteen saatava oikeanlainen tieto on ensiarvoisen tärkeää ennen koulutukseen hakeutumista. (Isosaari, Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2020a.) Tätä ei helpota jatkuvan oppimisen koulutuksen sekava maailma (Isosaari, Puska & Sirkka 2020). Sitä ei myöskään tee helpommaksi edellä mainittu riittävän arviointitiedon puuttuminen (Myllymaa, Sirkka & Isosaari 2020).

SOTETIE-hankkeessa tehdyn dokumenttianalyysin perusteella tietoja koulutuksista oli hankala löytää. Koulutuksia löytyi muun muassa eri otsikoiden alla. Erityisen ongelmallista oli käsitteiden sekava käyttö. On selvää, että tavoitteet ja sisällöt eivät ole sama asia (Isosaari, Myllymaa, Puska & Sirkka 2020a.) Tämä sekamelska on valinnan mahdollistamiseksi selkeytettävä, niin tärkeästä valintaprosessiin vaikuttavasta asiasta on kyse.

Työpaikan ja lähipiirin tuen puute ja elämän realiteetit

Yksi keskeinen lähtökohta koulutukselle on se, millaista tukea opiskelija saa työpaikalta tai lähipiiriltään. Taloudelliset mahdollisuudet ja tuki ovat merkittäviä, mutta myös muu myötämielisyys opiskelua kohtaan on hyvä lähtökohta. Myös se, mahdollistaako kotiympäristö rauhallisen opiskelun. Monelle naisvaltaisten alojen työntekijälle vasta lasten muuttaminen kotoa mahdollistaa häiriöttömän opiskelun. Myös stressaava palkkatyö rajoittaa mahdollisuuksia opiskeluun. Taitoa opiskella ja suunnitella omaa ajankäyttöään ei voi väheksyä. (Isosaari, Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2020a.)

Opiskelijat kokivat esteitä olevan työpaikan olosuhteissa. Lisäksi jatkuvan oppimisen esteiksi nousivat oma jaksaminen, talous, työpaikan tuki ja opintojen toteutukseen liittyvät teemat. Tulosten mukaan opiskelijoilla on monenlaisia haasteita myös siviilielämässään ja lisäksi Korona-pandemia on joillakin kärjistänyt tilannetta entisestään. Kun perhe ja työ vie ajan ja energian, ei itsensä kehittämiseksi jää aikaa riittävästi. Henkilökohtaiseen talouteen vaikuttaa myös tulevaisuuden epävarmuus. (Isosaari, Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2020a.)

Monet opiskelijat rahoittavat opintojen ajan omaa elämäänsä ja opintojaan. Kun on työ, opiskelu ja perhe joutuu hallitsemaan ajankäyttöään tarkkaan. Merkittävimmiksi esteiksi aikuiskoulutukseen osallistumiselle mainittiin Tilastokeskuksen raportissa vaikeus yhteensovittaa koulutus työn kanssa ja erityisesti naisilla perhesyistä johtuva ajan puute (Niemi & Ruuskanen 2018). Viimemainittuun on todettava, että SOTE –ala on naisvaltainen ala, joten ratkaisuja on syytä etsiä perhepolitiikasta.

Kielteiset kokemukset opiskelusta

Opiskelijakyselyssä nousi esiin myös se, että opiskelijoilla on negatiivisia kokemuksia muun muassa siitä, miten työnantaja suhtautuu opiskeluun (Isosaari, Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2020b). Jos haluamme jatkuvalle opiskelulle hyvät lähtökohdat, työyhteisöjä tulee kehittää oppivan organisaation suuntaan. Näin voidaan taas löytää opiskelun ilo ja ennaltaehkäistä kielteisten kokemusten kasaantuminen. Opettajille ovat tuttuja tarinat, joissa opiskelija löytää uskon omaan kykyynsä opiskella. Ikävät kokemukset tarinoissa juontavat usein lapsuuden kokemuksiin asti. Kyky pärjätä nykytekniikankin kanssa voi olla korjaava kokemus. Kielteisiä kokemuksia voi olla myös opinnoista lapsuudessa.

Opiskelijoiden opiskelutaidot ovat hyvin erilaiset

Opiskelijoiden odotukset vaihtelevat opiskelun toteutuksen suhteen. Se on luonnollista, sillä he ovat opiskelleet eri aikoina ja opetus on kehittynyt muun muassa etäopetuksen lisääntymisen myötä. Opiskelu onkin tänä päivänä monimuotoista. Suuri määrä erilaisia koulutuksia järjestetään joko kokonaan etätoteutuksina tai ainakin osittain verkossa. Vaikka opiskelijat odottavat myös lähiopetusta, ainakin osittain verkossa toteutettavia opintoja myös jatkuvan koulutuksen opiskelijat toivovat (Helminen, Markkanen & Säilä 2020). Sen myötä on syytä huomioida, että tarve digituelle korostuu, vaikkakin sen tarve vaihtelee suuresti kohderyhmästä riippuen. Ensimmäistä verkkokurssiaan aloittava tarvitsee luonnollisesti enemmän tukea kuin jo aiemmin verkko-opiskellut oppija, mutta kokeneellekin verkko-oppijalle jonkun tietyn ammattikorkeakoulun järjestelmät saattavat olla täysin vieraita. (Hietanen ym. 2021.)

Tiedotukseen liittyvät esteet

Koulutukseen hakeutumisen keskeinen väline on oikeanlainen tiedotus, joka näyttäytyy sekavana käsitteiltään sekä SOTETIE-hankkeessa tehdyssä dokumenttianalyyssissä että koulutuksen vastuuhenkilöille osoitetussa kyselyssä. Tiedotus opinnoista näyttäytyi sekavana jo SOTETIE-hankkeessa ensimmäisenä tehdyn kyselyn tuloksissa. (Isosaari, Myllymaa, Puska & Sirkka 2020.)

Opinnoista informoimista tulisi kehittää monipuolisesti. Tiedotuksessa olisi tärkeää tuoda esiin sitä, mihin opinnot tuovat lisämahdollisuuksia ja mitä opinnot konkreettisesti pitävät sisällään. Jatkokoulutusmahdollisuudet voisivat olla esillä jo perusopinnoissa kannustuksena. (Isosaari, Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2020a.) Tiedotusportaalissa olisi hyvä olla esiteltyä koulutusta aihealueittain. Tiedotuksessa olisi syytä avata myös sitä, millaisiin trendeihin koulutus vastaa ja millaista muutosta sillä halutaan edistää yhteiskunnassa (Sirkka, Myllymaa, Isosaari & Puska 2020).

Oppilaitosten pysyminen ajan tasalla ja opetettavien asioiden hallinta

SOTETIE-hankkeessa toteutetussa haastattelussa koulutuksesta vastaavat esimiehet arvioivat koulutusten sisältöä. Tulosten mukaan esimiehet pettyivät, kun juuri heidän organisaationsa olemassa oleviin koulutustarpeisiin ei löytynyt tarjonnasta sopivaa koulutusta, kun he tarkastelivat koulutusten sisältökuvauksia. Esimiehet esittivät toiveita siitä, että oppilaitokset tunnistaisivat heikkoja signaaleja ja “olisivat ajan hermolla”, sillä työelämä kouluttaa myös itse henkilökuntaansa ja sisältöjen on täydennettävä toisiaan. Sisältöjä pitää voida soveltaa käytännön työhön. (Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2021b) Myös opiskelijat odottavat löytävänsä tietoa siitä, mitä lisäarvoa asioiden opiskelu heille tuottaa. (Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2021b.)

Myös työpajaan osallistuneet erikoistumiskoulutuksen opettajat ja opiskelijat sekä työelämän edustajat kokivat tarpeen työelämän ja koulutusorganisaation vuoropuhelulle. Tämän lisäämiselle tunnistettiin tarvetta, kuten monialaista yhteistyötä ja foorumeita, joissa voitaisiin jakaa osaamista. (Ranta & Kantola 2020b.)

Iso osa opiskelijoista tulee jatkuvan koulutuksen opintoihin sen mielikuvan varassa, mikä heille on välittynyt koulutuksen sisällöstä ja siitä, miten se palvelee koulutuksen jo käyneiden tarpeita. Koulutus ei kuitenkaan aina vastaa sisältöä. (Isosaari, Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska, 2020a.) Koulutuksen sisällön hallinta on asia, joka opettajilla pitää olla hallussa. Lisäksi heillä pitää olla riittävästi tahtoa ja resursseja kehittyä osaamisen suhteen. Pitkien koulutusten (vuosi tai yli) vastuuopettajat nostivat pedagogisia vaatimuksia kuvatessaan esiin sisällön hallinnan menetelmälliset haasteet ja opiskelijoiden kokemuksen hyödyntämisen (Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2021a). Se, miten opettajat pystyvät näihin vaatimuksiin vastaamaan, luo uskoa koulutukseen.

Oppilaitokset eivät ole ainoita koulutusta järjestäviä tahoja. Monet yksityiset tarjoavat erinomaisesti tuotteistettuja koulutuksia erilaisiin tarpeisiin ja myös markkinoivat tehokkaasti koulutuksiaan. Opetustarjonnassa on paljon sekavuutta herättäviä toimintatapoja, jotka eivät tee valintaa helpoksi. (Isosaari, Myllymaa, Puska & Sirkka 2020a.) Koulutustarjonnan pitäisi olla helposti arvioitavissa suhteessa omiin koulutustarpeisiin. Oppimisen ja kehittymisen kannalta aggressiivisessa mainonnassa on se ongelma, että valintoja tehdään, ei tarpeen, vaan tehokkaan kaupallisen toiminnan pohjalta.

Opintojen alkamiseen varmuutta

Koulutuksen toteutumiseen liittyy epävarmuustekijöitä, jotka estävät opiskelijaa toteuttamasta opintojaan. Oppilaitoksissa toteutukset perustuvat koulutuksen kannattavuuteen. Suunnitteluprosessi ja koulutuksen alkaminen on epävarmaa usein lähelle koulutuksen suunniteltua ajankohtaa (Järvelä, Myllymaa, Nieminen & Puska 2021a) Tämä viestii opiskelijoille epävarmuutta. Vaikka on valittu koulutukseen, on epävarmaa, alkaako se lainkaan. Myös työyhteisöissä voi tapahtua muutoksia, jotka vaikeuttavat suunnittelua. Alkamisajankohdan vaihtelu ja epävarmuus olisi hyvä saada valtakunnallisesti hallintaan ja siitä tiedottamista tulisi tarkentaa.

Epätasa-arvoa

Yhteenvetona voidaan sanoa, että jatkuvan koulutuksen maailmassa on paljon epätasa-arvoa, jota voidaan ja pitää vähentää. Toisilla esteitä ei juurikaan ole, toisilla esteitä kompensoi tehokkaasti perheen, työnantajien että oppilaitosten toimet. Joillekin esteet ovat ylipääsemättömiä. Esteiden tiedostaminen on edellytys niiden poistamiseksi eri tahojen yhteisin ponnistuksin. Tämä on tärkeää jotta voisimme vastata järkevällä tavalla suureen jatkuvan koulutuksen tarpeeseen.

Kirjoittajat

Myllymaa Tapio, Lehtori, Satakunnan ammattikorkeakoulu
Säilä Tiina, Lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu
Nieminen Mikko, Lehtori, Satakunnan ammattikorkeakoulu
Ranta Liisa, Lehtori, Laurea-ammattikorkeakoulu

Lähteet

Digivisio 2030 – Hankkeen yleiskuvaus ja rahoitushakemus, 15.9.2020. Haettu 15.2.2021 osoitteesta <https://digivisio2030.fi/tiedostot/digivisio-2030-hankkeen-yleiskuvaus-ja-rahoitushakemus/>

Helminen, J., Markkanen, U. & Säilä, T. 2020. Erikoistumis- ja täydennyskoulutuksia monimuotototeutuksina. SOTETIE-Blogi, Savonia-ammattikorkeakoulu.
Hietanen, A., Kopeli, M., Minkkinen, S., Moilanen, T., Tyrväinen, P. & Tähtinen, R. 2021. ”Ilman tyttäreni apua en olisi selvinnyt alusta...” Verkko-opiskelutaidot -blogi. eAMK. Haettu 2.2.2021 osoitteesta <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/ilman-tyttarieni-apua-en-olisi-selvinnyt-alusta/>
Isosaari, U., Myllymaa, T., Puska, A. & Sirkka, A. 2020 Jatkuvan oppimisen koulutuksen sekava maailma. SOTETIE-Blogi, Savonia-ammattikorkeakoulu.
Isosaari, U., Järvelä, T., Myllymaa, T., Nieminen, M. & Puska, A. 2020a. Itsensä kehittäminen jokaisen perusoikeutena ja velvollisuutena – Jatkuvan oppimisen koulutusten esteet ja mahdollisuudet ja opiskelijoiden tuomat kehittämisideat. SOTETIE-Blogi, Savonia-ammattikorkeakoulu.
Isosaari, U., Järvelä, T., Myllymaa, T., Nieminen, M. & Puska, A. 2020b ”Työ on niin vastuullista ja kuormittavaa, että hämmästyttää, miten vähäisellä koulutuksella sellaiseen voi päästää ihmisen”. SOTETIE-Blogi, Savonia-ammattikorkeakoulu
Järvelä, T, Myllymaa, T, Nieminen, M. & Puska, A. 2021a. Opettajana jatkuvan koulutuksen opinnoissa – Oppilaitosten oman kuplan puhkaisevat työelämästä tulevat opiskelijat. SOTETIE-Blogi, Savonia-ammattikorkeakoulu.
Järvelä, T, Myllymaa, T, Nieminen, M. & Puska, A. 2021b Mukana ollaan, mutta yhteistyötä

tarvitaan lisää – työelämän näkökulmaa työnantajan sanoin. SOTETIE-Blogi, Savonia-ammattikorkeakoulu.

Laki tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä (93/2017).

Myllymaa, T., Sirkka, A. & Isosaari, U. 2020 Arvioinnin kirjava kartta. SOTETIE-Blogi, Savonia-ammattikorkeakoulu.

Niemi, H. & Ruuskanen, T. 2018 Osallistuminen aikuiskoulutukseen vuonna 2017. Tilastokeskus.
http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/ykou_aku_201700_2018_19724_net.pdf

Ranta, L. & Kantola, T. 2020a. Koulutuksen vaikutuksia ja vaikuttavuutta näkyväksi koulutuksen jälkeen. SOTETIE-blogi. Savonia-ammattikorkeakoulu.

Ranta, L. & Kantola, T. 2020b. Ideointia koulutuksen vaikutuksen ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseksi. Laurea Journal.

Sanerma, P. & Pelkonen, A. 2021. Sotetie koulutuspilotti jatkuu – haasteena opiskelussa vaikuttavuus sekä kustannus- ja laatutietoisuus asiakas- ja palveluohjauksessa sotealalla. SOTETIE –blogi. Savonia – ammattikorkeakoulu

Sirkka, A., Myllymaa, T. Isosaari, U. & Puska, A. 2020. Suosituksia jatkuvan oppimisen koulutuksen kehittämiseksi. SOTETIE –blogi. Savonia – ammattikorkeakoulu

Sitra 2019. KOHTI ELINIKÄISTÄ OPPIMISTA Yhteinen tahtotila, rahoituksen periaatteet ja muutosaasteet. Sitran selvityksiä 150.

Säilä, T., Myllymaa, T., Nieminen, M. & Ranta, L. 2021. Jatkuvaa osaamisen kehittämistä sosiaali- ja terveysalalla – Miten sote-ammattilainen valitsee itselleen sopivan koulutuksen? SOTETIE-Blogi, Savonia-ammattikorkeakoulu.

Säilä, T., Ranta, L., Myllymaa, T. & Nieminen, M. 2021. Miksi sote-alan ammattilainen hakeutuu koulutukseen? Koulutukseen hakeutumisen lähtökohtia. SOTETIE-Blogi, Savonia-ammattikorkeakoulu.

Valtioneuvoston asetus tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä 23.2.2017/120.